

НОВИ САД - 1769 - Рођен је француски цар Наполеон I Бонапарта, један од највећих војсковођа у историји, чији су освајачки походи разорили феудално устројство традиционалне Европе. Истакао се 1793.у борби против Енглеза код Тулона, тада је, у 24. години, постао генерал. У Италији је 1796. и 1797. тукао војску Аустрије, а 1797. укинуо је Млетачку републику. После похода на Египат, државним ударом 1799. завео је режим конзулства, узевши неограничену власт као "први конзул", а од 1802. као "доживотни конзул".

Данас је субота, 15. август, 2026. године. До краја године има 138 дана.

1057 - Погинуо је шкотски краљ Магбет, чији је живот инспирисао енглеског писца Вилијама Шекспира да напише једну од својих најпознатијих драма.

1534 - Шпански монах Игнасио де Лојола основао је у Паризу римокатолички језуитски ред (Societas Iesu), који је папа Павле III признао шест година доцније.

1769 - Рођен је француски цар Наполеон I Бонапарта, један од највећих војсковођа у историји, чији су освајачки походи разорили феудално устројство традиционалне Европе. Истакао се 1793.у борби против Енглеза код Тулона, тада је, у 24. години, постао генерал. У Италији је 1796. и 1797. тукао војску Аустрије, а 1797. укинуо је Млетачку републику. После похода на Египат, државним ударом 1799. завео је режим конзулства, узевши неограничену власт као "први конзул", а од 1802. као "доживотни конзул".

Реформисао је администрацију, просвету, финансије и судство, дао Француској нов кривични и грађански законик (Наполеонов кодекс). Закључио је конкордат с папом

Пијем VII и нормализовао односе Ватикана и Француске. Прогласио је себе за цара 1804. Победама 1805. код Улма и Аустерлица приморао је Аустрију на мир.

Заратио је с Прусом 1806. тукао их код Јене и Ауерштата и 1807. приморао на мир под веома тешким условима. Покушао је да покори Шпанију и 1808. поставио је брата Жозефа за шпанског краља. Наполеонове победе од 1805. до 1809. омогућиле су превласт Француске над већим делом Европе.

Године 1812. кренуо је у поход на Русију предводећи војску од 600.000 људи састављену од скоро свих европских нација. И поред чињенице да је успео да заузме Москву, у Русији је катастрофално поражен. Након пораза код Лајпцига 1813. савезници (Руси, Енглези, Пруси, Аустријанци) ушли су у Париз крајем марта 1814, а Наполеон је прогнан на средоземно острво Елба. Одатле је побегао и вратио се у

Париз марта 1815, али је већ у јуну коначно путучен код Ватерлоа и прогнан на острво Света Јелена у Атлантском океану, на којем је умро као британски заточеник. Има индиција да је отрован.

1771 - Рођен је шкотски писац Валтер Скот, творац модерног историјског романа. Скупљао је и народне песме и писао епове из историје Шкотске. Превео је на енглески српску народну песму "Хасанагиница". Дела: романи "Веверли", "Гај Манеринг", "Старинар", "Роб Рој", "Ајванхо", "Кенилворт", "Квентин Дервард", "Гроф Роберт".

1888 - Рођен је британски пуковник Томас Едвард Лоренс, познат као Лоренс од Арабије, археолог, истраживач, писац и официр. Истакао се у борбама на Блиском истоку током Првог светског рата, као британски официр, кад је окупио Арапе, непријатељски расположене према Турској. Пошао је из Хеџаса у данашњој Сауди Арабији (Хеџас је тада био турска територија) према северу (данас Јордан, Сирија, Ирак) и пресудно је утицао на формирање тих држава (у прво време као британске мандатне територије, осим Сирије и Либана који су припали Француској), као и на устоличење локалних династија.

Спретно користећи жељу Арапа да се ослободе Турске, остварио је циљеве британске колонијалне политике. Написао је сећања: "Седам стубова мудрости", на српском

објављена као: "Устанак у пустињи".

1914 - Започела је Церска битка. После упада у Србију 200.000 аустроугарских војника, Српска врховна команда пребацила је око 180.000 војника у северозападну Србију, схвативши у ком рејону је концентрисан напад. Сукоб је започео у ноћи 15. на 16. август на падинама Цера.

Захваљујући стратегији српске команде, до 24. августа у Србији није остао ни један аустроугарски војник, изузев 4.500 заробљеника. Церска битка прва је савезничка победа у Првом светском рату и изузетно је подигла углед Србије и њене војске. Победа Срба омела је Аустро-Угарску да на време концентрише трупе на руском фронту.

1914 - Проласком брода "Анкон" отворен је Панамски канал, дуг 81,6 километара, који у најужем делу Средње Америке спаја Атлантски и Тихи океан. Канал је званично отворен тек у јулу 1920, а градња коју је 1889. започео градитељ Суецког канала Француз Фердинан де Лесепс, а САД преузеле 1901, праћена је финансијским аферама, притисцима и војним интервенцијама. Због климатских прилика

број умрлих радника био је огроман. Током изградње канала САД су установиле и једну нову државу - Панаму, пошто нису биле задовољне условима које им је дала Колумбија која је до тада држала ту територију.

1917 - Бољшевици су последњег руског цара Николаја II и његову породицу извели из резиденције у Царском Селу код Петрограда да би их отпремили у Сибир. Доцније су пребачени у Јекатеринбург на Уралу (у совјетско време Свердловск), где су их побили јула 1918.

1924 - Рођен је енглески писац Роберт Окстон Болт, познат по популарним, интелигентно писаним драмама с вештим заплетом, попут "Човека за сва времена" о животу Томаса Мора, једне од најбољих историјских драма писаних у 20. веку. Остала дела: драме "Трешња у цвату", "Тигар и коњ", "Благи Џек", "Браћа и сестре", "Виват! Виват Регина!", "Стање револуције", филмски сценарији "Човек за сва времена" (Оскар за сценарио), "Лоренс од Арабије", "Доктор Живаго", "Рајанова кћи".

1925 - Рођен је Оскар Питерсон, канадски џез пијаниста и композитор. Школовао се у родном Монреалу, а постао је познат након наступа у њујоршком Карнеги Холу 1949. Освојио бројне награде и признања, укључујући и награду "Греми" за животно дело 1997. као и признање Међународне асоцијације за џез образовање. Носилац је највишег канадског цивилног признања - Ордена реда Канаде, и први живи Канађанин чији је лик доспео на поштанску марку. Оскар Питерсон био је један од највећих музичара у историји џеза уопште.

1947 - Акт о независности Британске Индије ступио је на снагу. Тим чином су после 180 година колонијалне владавине Британије, оформљене суверене државе Индија и Пакистан. До поделе негдашње Британске Индије дошло је због верског расцепа. Индијску унију махом је насељавало хиндуистичко становништво, а Пакистан муслиманско. Муслимански Пакистан се касније поцепао на две државе (те територије нису биле територијално повезане) на Бангладеш и данашњи Пакистан.

1948 - Јужна Кореја је постала независна држава под називом Република Кореја, с председником Сингманом Ријем.

1949 - Умро је српски писац Растко Петровић, један од најоригиналнијих и најзначајнијих српских песника. У рату је са српском војском прошао повлачење преко планинских врлети до Јадрана 1915. после чега је послат у Француску и у Паризу је дипломирао права. Од 1923. је у дипломатској служби - радио је у Риму, затим у Вашингтону, где је и умро 1949. Његови посмртни остаци пренети су у отаџбину 1986. Припадао је првој генерацији српских модерниста и био синоним за темпераментну и неконвенционалну литературу. Његова књига песама "Откровење" сматрана је најзначајнијом збирком српске поезије између два светска рата. Писао је и путописе с путовања по Африци и Америци, затим о Првом светском рату - роман "Дан шести". Остала дела: роман "Бурлеска господина Перуна бога грома", лирска проза "Људи говоре", путопис "Африка", драма "Сибињанке".

1950 - У земљотресу у североисточној индијској држави Асам погинуло је више од 1.000 људи.

1960 - Проглашена је независност афричке државе Конго (Бразавил) који је од 1886. био

француска колонија под називом Средњи Конго. Као колонија Француски Конго био је саставни део Француске екваторијалне Африке.

1962 - Пробијен је друмски тунел испод Мон Блана, највишег врха у западној Европи, којим је француски туристички центар Шамони повезан са италијанском долином Аосте.

1971 - Бахреин је стекао независност после 150 година британске колонијалне власти.

1975 - Током војног удара убијен је председник Бангладеша и отац независности те азијске земље шеик Муџибур Рахман, који је после стицања независности у јануару 1972. постао први председник владе Бангладеша. Претходно је био лидер Народног савеза Бенгала.

1979 - У судару два авиона совјетске компаније "Аерофлот" изнад Украјине погинуле су 173 особе, сви путници и чланови посада.

1990 - Председник Михаил Горбачов обновио је совјетско држављанство добитнику Нобелове награде за књижевност руском писцу Александру Солжењичину, који је 1974. принуђен да емигрира на Запад.

1994 - У Судану је ухапшен и одмах изручен Француској Иљич Рамирес Санчез, познат као "Карлос Шакал", чувени терориста.

1995 - Јапан је, 50 година после окончања Другог светског рата на Пацифику, први пут јасно нагласио жаљење због ратних акција у региону.

1998 - У најтежем појединачном терористичком нападу у Северној Ирској током 30 година насиља, у експлозији аутомобила-бомбе у месту Омаг погинуло је 29 људи. Северна Ирска има статус једне од крунских земаља унутар Уједињеног Краљевства.

2001 - Македонска влада формално је дозволила размештај 3.500 војника НАТО ради одузимања оружја од побуњених Албанаца.

2003 - У писму Савету безбедности Уједињених нација Либија је преузела одговорност за експлозију бомбе у авиону "Пан Америкена" изнад Локербија у Шкотској. када је погинуло 270 људи.

2005 - Индонежанска влада и побуњеници потписали су споразум о завршетку вишедеценијског оружаног сукоба између централне владе из Џакарте и сепаратиста са Суматре.

2007 - У земљотресу који је погодио Перу погинуло је 510 особа. Разарање је било највеће у пустињској области на југу Перуа, у градовима Ика и Писко, око 200 километара југоисточно од главног града Лиме. Јачина потреса у епицентру износила је осам степени Рихтерове скале.

2008 - Умро је Џери Векслер, пионир "ритам & блуза" и музички продуцент. Кооснивач је култне музичке куће "Атлантик Рекордс" која је направила револуцију у свету црначке музике, посебно такозваног "јужњачког соула". Као продуцент Векслер је лансирао бројна велика имена, попут Реја Чарлса, Арете Френклин, Вилсона Пикета, Отиса Рединга, Вилија Нелсона, Шер, Дасти Спрингфилда. Био је продуцент и Боба Дилана и састава "Лед Цепелин". Сарађивао је и са Сантаном, Џорџом Мајклом, групом "Дајер Стрејтс".

2013 - Преминуо је Жак Верже, француски адвокат светског угледа. Прославио се одбраном Алжираца током рата за независност те земље. Често је бранио озлоглашене попут Клауса Барбија, Карлоса Шакала, Тарика Азиза, па је отуда прозван "ђавољи адвокат".

2019 - Преминуо је Добрило Ненадић, српски књижевник. По занимању инжењер агрономије, Ненадић је најзаслужнији за масовно ширење културе малине, која је постала један од главних извозних артикала српске пољопривреде, прво у области

његовог Ариља, а онда и широм Србије. Већ његов први објављени роман "Доротеј" био је, 1978. године, најчитанија књига Народне библиотеке Србије. Друга дела: "Киша", "Деспот и жртва", "Брајан", "Сабља грофа Вронског", "Победници", "Гвоздено доба", "Хермелин".

2019 - На тврђави Ново Брдо, у Косовском Поморављу, као и код остатака тамошње цркве Светог Николе истакнуте су заставе привременених институција у Приштини. Ново Брдо, град и тврђаву, међу најважнијима у средњовековној Србији, саградио је Краљ Милутин крајем 13. века.

2020 - Умро је Антоније Ђурић, српски новинар и публициста. Осим редовног новинарског посла, бавио се историјском публицистиком, веома запажено, с великим тиражима. Као политички противник режима у социјалистичкој Југославији, седам година је провео у затворима. Дела: "Солунци говоре", "За част отаџбине", "Црвена куга".

2021 - Авганистански Талибани заузели су Кабул, окончавши запоседање целе земље. Снаге САД, са савезницима, заузеле су Авганистан децембра 2001. Дотадашњи председник Авганистана Ашраф Гани напустио је земљу.

(Танјуг)